

ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕХНІКИ З МЕТОЮ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ

Останнім часом усе більшої гостроти й актуальності набуває проблема активності і самоактивності особистості. Можна окреслити принаймні дві причини цього явища. Найголовніша з них має соціальне походження і зумовлена сучасним станом економічних, соціальних, соціально-психологічних стосунків у суспільстві. Друга ж пов'язана з вирішенням політичних, національних і загальнодержавних проблем.

Зазначені процеси вимагають від системи професійної освіти забезпечення умов, за яких у майбутнього фахівця відбувається оптимальний розвиток усіх його потенціальних можливостей – як успадкованих, так і тих, що набуваються у процесі індивідуальної життєдіяльності, в активному оволодінні суспільними цінностями, в їх удосконаленні, а водночас у самозбагаченні й саморозвитку власних можливостей.

Формування творчої особистості майбутнього вчителя з урахуванням усіх вимог сьогодення неможливе без акценту на розвиток його самоактивності, яка в контексті гуманізації освіти базується на таких принципових положеннях:

- реалізація індивідуальності студента;
- неприпустимість насильства над свідомістю особистості;
- визнання педагогом можливостей і права студента бути активним, рівноправним хоч й різнозобов'язаним порівняно з вихователем, учасником навчально-виховного процесу, а також бути суб'єктом власної активності.

У процесі роботи викладач має реалізувати розвиваючу педагогічну стратегію, яка полягає у постійному контролі над розвитком самосвідомості студентів, наближенні й реалізації одного з найсуттєвіших відкриттів на шляху становлення особистості – відкритті власного „я”, усвідомлення своїх можливостей.

Головною складовою характеристики ставлення викладача до студента є

загальна позитивна внутрішня установка на його сприймання, прагнення зрозуміти потреби, інтереси вихованця, постійне сприяння його розвитку, що становить основу як загальнолюдської сутності, так і того, що визначає своєрідність, неповторність педагогічної професії.

Отже, з урахуванням соціокультурних вимог сьогодення освіта повинна мати гуманістичне, особистісно-орієнтоване спрямування, внаслідок чого знання, уміння й навички перетворюються із мети навчання в засоби розвитку пізнавальних і особистісних якостей майбутніх фахівців. Підвищення загальноосвітнього рівня, забезпечення студентів глибокими знаннями й практичними вміннями повинні базуватися на ґрунті активізації навчально-пізнавальної діяльності. За цих умов використання комп'ютерної техніки для активізації навчально-пізнавальної діяльності є природним результатом розвитку суспільства. У Національній програмі інформатизації України відзначається таке: "В області освіти очікується подальше оснащення навчальних установ комп'ютерною технікою і комп'ютерними технологіями навчання, які революціонізують та інтенсифікують процеси навчання у всіх предметних галузях. Розширяться межі знань і способи доступу до державних і зарубіжних академічних видань; комп'ютерні дидактичні лабораторії для підготовки викладачів нового типу; перспективні технології для формування знань, електронні підручники, довідники, навчальні посібники та ін" [1].

Творча самоактивність майбутнього вчителя музики, як різновид самоактивності особистості взагалі, ґрунтується на: мотиваційності (позитивне ставлення до професійної роботи з дітьми, інтерес до навчання, потреба у творчій обробці дитячого пісенного репертуару); оцінності (музично-естетичні оцінки, стилістичні ідеали, переконання в сфері професійної підготовки); обдарованості (музичні, інтерпретаторські здібності); професійній обізнаності (професійно-виконавські знання, уміння й навички); творчій самостійності (своєрідність виконавських дій незалежність у роботі, дійовий самоконтроль, музично-інтерпретаторська активність). Аналіз досліджень використання комп'ютерних технологій у різних галузях педагогічної підготовки дозволив зробити висновки

про те, що саме застосування таких технологій у музиці дозволить розширити сферу для творчої самоактивності студентів, а саме, найбільш за все виявить свою ефективність під час написання музики та її аранжування. Активізація навчально-пізнавальної діяльності засобами комп'ютера досягається за рахунок полісенсорного подання навчального матеріалу, динамічної наочності, підвищення мотивації, посилення зацікавленості в навчальній діяльності, врахування індивідуальних психофізіологічних характеристик студентів, різноманітності інформації та форм роботи, наявності зворотного зв'язку, адаптивності.

Під час констатуючого експерименту були використані такі методи дослідження рівня активізації навчально-пізнавальної діяльності та інтересу студентів до музично-творчої діяльності:

1. Анкетування, під час якого визначалось загальне ставлення учнів до музично-творчої діяльності, рівень інтересу до предмета;
2. Спостереження за особливостями діяльності майбутнього вчителя на уроках в звичайних умовах;
3. Особисті бесіди зі студентами;
4. Проведення тестових завдань із метою встановлення прогалин у засвоєнні матеріалу, підготовка завдань та ігор, що сприяють усуненню цих прогалин за короткі строки;
5. Вивчення документації (письмових робіт), бесіди з викладачами спеціальних дисциплін з метою виявлення індивідуальних особливостей учнів та причин слабкої успішності;
6. Використання методик, які спрямовані на виявлення особистих та психологічних характеристик учнів.

Задля розширення сфери творчої самоактивності студентів необхідно створити систему управління навчально-творчою діяльністю студентів, яка ґрунтується на:

- потребі забезпечити мотивацію студентів до навчально-творчої діяльності в умовах комп'ютеризації освіти;
- застосуванні способів дій, які б сприяли виведенню студентів на рівень само-

активності, самоуправління у навчально-творчій діяльності;

- використанні функціонально повної системи діяльності (розпізнавання, оцінювання, перетворення);
- допомозі кожному студентові просуватися вперед від відомого до невідомого, від простого до складного, від зрозумілого до незрозумілого.

Одним з ланцюгів такої системи може бути спецкурс **“Основи сучасного аранжування на комп’ютері”**, основною метою якого є інтеграція комплексу професійних і особистісних якостей студентів в процесі навчально-творчої діяльності. Критеріями рівня активізації навчально-пізнавальної діяльності стали: інтенсивність діяльності, ініціативність, позитивне і усвідомлене ставлення до діяльності (інтерес, добросовісність), самостійність, старанність, зацікавленість у досягненні мети, схильність до аналізу помилок; використання під час відповіді додаткового матеріалу; вибір складного завдання; відсутність необхідності контролю, бажання виконати завдання, незважаючи на труднощі.

Проведений аналіз мотивації особистості дозволяє стверджувати наявність цілісної інтегральної структури, яка підрозділяється на зовнішню й внутрішню сфери з двома групами компонентів - результативним і процесуальним. Як провідні компоненти навчально-пізнавальної діяльності визначені два види інтересу: інтерес до результату і інтерес до процесу. Останній розглядається як більш високий рівень пізнавального інтересу. Провідною педагогічною умовою інтенсифікації навчально-творчої діяльності студентів виступає розвиток їх творчої самостійності, що максимально забезпечить самовдосконалення майбутнього вчителя музики, націлить на індивідуальне, професійне зростання. Практичні і лабораторні заняття в рамках спецкурсу базуються на спеціально розробленій методиці, яка передбачає цілеспрямований розвиток творчої самостійності студентів у процесі навчально-творчої діяльності, індивідуальний підхід, етапність проведення занять. Кожний з етапів характеризувався певними завданнями та необхідними засобами педагогічного впливу. Ці завдання можна класифікувати таким чином:

Ø завдання, націлені на створення інтерпретаторської концепції;

- Ø завдання, спрямовані на її реалізацію;
- Ø завдання, орієнтовані на коригування, адекватну оцінку власної творчої діяльності.

Визначені завдання обумовили і вибір методів, які включають:

- а систематичне створення ситуацій вибору для студентів;
- а створення пошукових ситуацій, що спрямовані на формування незалежності суджень, уміння знаходити декілька варіантів розв'язання проблеми;
- а використання системи творчих завдань з елементами імпровізації;
- а переважно діалогічну форму навчання.

Перший етап включає підготовку студентів до інтерпретаторської діяльності: надання викладачем необхідних пояснень та інструкцій; виконання вправ творчого спрямування (створення гармонічного плану мелодії, визначення ритмічного малюнку супроводу), ознайомлення зі спеціальним навчальним матеріалом (орієнтовний репертуарний список); вивчення відповідної науково-методичної літератури.

Другий етап має співтворчий характер, що виявляється у виконанні студентами завдань, спрямованих на активізацію музичного мислення (власне редагування певних музичних фрагментів); спільному з викладачем аналізу аранжування популярних естрадних зразків.

Третій етап зорієнтований на самостійну роботу студентів над музичними творами, в центр якої покладено вдосконалення творчих якостей студентів. У межах визначеного етапу керівна роль викладача зберігається, але, практично, має носити консультативний характер.

Четвертий етап відрізняється творчим та цілком самостійним проведенням усіх форм роботи: вирішення завдань слухового самоконтролю (самооцінка власної аранжації, рецензія на роботу свого колеги, порівняльний аналіз аранжації одного й того ж музичного фрагменту, зробленого різними студентами); фіксація власних надбань (ведення зошиту творчих досягнень).

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна національна програма "Освіта" ("Україна" XXI століття") // ОСВІТА: Всеукраїнський громадсько-політичний тижневик. - 1993. - №№ 44 - 46.- Грудень.